

A photograph of two women in traditional ethnic clothing. The woman on the left is wearing a black long-sleeved shirt with colorful geometric patterns on the shoulders and a large, ornate red and gold headpiece. She is smiling and adjusting the headscarf of the woman on the right. The woman on the right is also wearing a black long-sleeved shirt with similar patterns and a red and gold headscarf. She is smiling and looking towards the camera. The background is a blurred green landscape.

SỞ VĂN HÓA THỂ THAO VÀ DU LỊCH LẠNG SƠN
TRUNG TÂM THÔNG TIN XÚC TIẾN DU LỊCH

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP

Trang phục các dân tộc thiểu số **tỉnh LẠNG SƠN**

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP TRANG PHỤC CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ TỈNH LẠNG SƠN

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP TRANG PHỤC CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ TỈNH LẠNG SƠN

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP

Trang phục
các dân tộc thiểu số tỉnh LẠNG SƠN

Lời nói đầu

Lạng Sơn là một tỉnh miền núi biên giới nằm ở phía Đông bắc của Tổ quốc, với 11 đơn vị hành chính gồm 10 huyện và 1 thành phố. Trong lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc, Lạng Sơn luôn là vùng đất xung yếu, giữ vai trò quan trọng trong việc bảo vệ độc lập, chủ quyền lãnh thổ quốc gia và là cầu nối bang giao giữ sự hòa hiếu, bình yên cho đất nước.

Nhân dân các dân tộc Lạng Sơn luôn đoàn kết bảo vệ biên cương, xây dựng cuộc sống và sáng tạo nên một nền văn hóa bản địa đặc sắc, nhưng cũng mang những nét riêng về phong tục tập quán, đặc biệt được thể hiện thông qua những bộ trang phục truyền thống. Đồng bào các dân tộc Lạng Sơn luôn tự hào mỗi khi khoác lên mình bộ trang phục truyền thống, được coi là đặc điểm nhận biết của từng dân tộc. Trang phục gắn liền với đời sống hằng ngày, khi lao động sản xuất, mùa lễ hội hay những dịp trọng đại của cuộc đời như lễ cưới hỏi. Vào mỗi dịp lễ hội, nhân dân các dân tộc tỉnh Lạng Sơn mang trên mình những bộ trang phục truyền thống, nô nức trẩy hội, mỗi một trang phục mang một màu sắc riêng tạo nên một bức tranh lễ hội rực rỡ sắc màu quện với âm thanh của những làn điệu Sli, Lượn, tiếng đàn Tính hay tiếng kèn Pí Lè làm say đắm lòng người.

Thực hiện đề án bảo tồn và phát huy trang phục truyền thống các dân tộc thiểu số Việt Nam trên địa bàn tỉnh, Ban biên tập cho ra mắt cuốn sách này với mục đích bảo tồn và phát huy nét đẹp trang phục truyền thống của các dân tộc thiểu số tỉnh Lạng Sơn (Nùng, Tày, Dao, Mông, Sán Chay) nhằm giữ gìn, lưu truyền và đưa trang phục truyền thống phổ biến hơn trong cuộc sống của đồng bào các dân tộc thiểu số, nâng cao lòng tự hào, ý thức bảo tồn và phát huy trang phục truyền thống của các dân tộc trên địa bàn tỉnh. Đồng thời, tuyên truyền quảng bá nét đẹp trang phục truyền thống các dân tộc thiểu số tỉnh Lạng Sơn đến đông đảo người dân, du khách trong nước và quốc tế.

Trong quá trình biên tập nội dung cuốn sách, có thể còn những thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được sự góp ý chân thành của bạn đọc để lần tái bản sau được chất lượng hơn. Xin trân trọng cảm ơn!

BAN BIÊN TẬP

Trang phục dân tộc Nùng

Người Nùng có tỷ lệ 42,9% dân số tỉnh Lạng Sơn, là dân tộc có tỷ lệ cao nhất, sinh sống khắp tỉnh. Hiện ở Lạng Sơn có 3 nhóm người Nùng gồm: Nùng Cháo, Nùng Inh, Nùng Phàn Slinh (Nùng Phàn Slinh Cúm Cột, Nùng Phàn Slinh Hua Lài và Nùng Phàn Slinh áo dài). Mỗi nhóm đều có sự trang trí trên trang phục khác nhau, ví như người Nùng Phàn Slinh thường có những đường chỉ nổi và thêu sắc sỡ phần cổ và phần vạt áo, nhưng đối với người Nùng Cháo trang phục lại được thêu với phần chỉ chìm kín đáo.

Đa phần trang phục của người Nùng thiên về tạo dáng với phần thân áo ngắn được xẻ tà và quần may rộng rãi. Ngoài ra, trên trang phục của phụ nữ Nùng còn phải kể tới một số đồ trang sức làm bằng kim loại đeo trên người như vòng tay, vòng cổ, hoa tai... Trang phục nam của các nhánh người Nùng cơ bản là giống nhau. Kiểu dáng áo ngắn, may sát người, tay áo dài và khá rộng, cổ áo khoét tròn, áo có 7 cúc (tiếng Nùng gọi là chất kháu) và thường có 2 túi. Màu sắc chủ đạo là màu chàm, đen. Quần được cắt may theo kiểu chéo (gọi là tải dáng), ống quần rộng, đai quần được giữ bằng chun.

Trang phục dân tộc Nùng Phàn Slình Cúm Cọt

Bộ trang phục của người Nùng Phàn Slình được làm từ vải nhuộm chàm, ít hoa văn. Để bộ trang phục của mình nổi bật, người phụ nữ Nùng Phàn Slình Cúm Cọt thêu chỉ màu và các hạt bạc nhỏ lên chiếc khăn đội đầu. Phụ nữ Nùng Phàn Slình Cúm Cọt thường mặc áo 5 thân màu chàm bên ngoài, bên trong sẽ mặc áo kẻ xanh hoặc kẻ đỏ, cổ áo có đính tua chỉ màu xanh, phần tua chỉ này sẽ được lộ ra bên ngoài khi mặc để tạo điểm nhấn cho chiếc áo màu chàm. Quần thường rộng khổ, gấu quần không thêu thùa, quần đũng chân què, cặp lá tọa. Khi mặc quần dây lưng quanh bụng, hai đầu dắt mối ở hai bên hông.

Trang phục dân tộc Nùng

Phàn Slình Hua Lài

Tên gọi Nùng Phàn Slình Hua Lài nghĩa là Nùng Phàn Slình Đầu Chấm (Trong tiếng Nùng, “Hua” nghĩa là “Đầu”, “Lài” nghĩa là “Chấm”). Tên gọi này được bắt nguồn từ chiếc khăn đội đầu của người phụ nữ Nùng. Họ thêu những đốm nhỏ, màu trắng, theo hàng một cách nổi bật trên nền khăn màu chàm. Mỗi lần đội lên đầu, người phụ nữ được ví như đang đội trên đầu một bầu trời sao. Áo phụ nữ thường 4 thân hoặc 5 thân màu chàm. Áo ngắn được may rộng cả phần thân và tay, giúp người mặc thoải mái hơn trong đời sống sinh hoạt hằng ngày hoặc khi lao động sản xuất. Cổ tay áo và phía trước ngực được đắp thêm một miếng vải khác màu tạo nên nét đặc sắc cho bộ trang phục. Quần của phụ nữ may kiểu đứng chéo chân què, cạp lá tọa. Khi mặc, dùng giải rút luôn vào phần cạp quần và buộc thắt lại. Ngày nay, quần đứng chéo dần được thay thế bằng quần lùa hoặc vải sa-tin gấp nếp 2 ống tạo đường nét mềm mại hơn.

Trang phục dân tộc Nùng Cháo

Bộ quần áo chàm là trang phục truyền thống lâu đời, gắn liền với nét văn hóa, bản sắc dân tộc của người Nùng. Có lẽ là do điều kiện sinh hoạt, màu chàm đã trở thành màu chủ đạo của trang phục của cả dân tộc Nùng. Việc nhuộm chàm vải làm cho quần áo bền màu, lâu bẩn và lâu hỏng hơn. Vì thế, màu chàm phù hợp với lối sống nông nghiệp nơi núi rừng của đồng bào người Nùng. Nhìn vào bộ quần áo có một màu chàm đẹp, mịn như vậy những chị em dân tộc Nùng đã phải rất vất vả và tốn nhiều công sức mới có thể dệt và nhuộm nên màu sắc đẹp, đặc trưng cho dân tộc Nùng - dân tộc thuộc khu vực miền núi phía Bắc.

Phụ nữ Nùng mặc áo 4 thân, hoặc 5 thân, dài qua hông. Cổ áo tròn, chân cổ cao khoảng 1cm, được may 3 đến 4 lớp vải để tạo độ đứng cho chân cổ áo. Chân cổ áo, nẹp ngực và nẹp ống tay áo can thêm một lớp vải nữa tạo điểm nhấn cho trang phục. Tay áo rộng rãi tạo sự thoải mái trong khi lao động sản xuất. Áo thường đơm 7 cúc. Thân áo dáng chữ A, xòe nhẹ về phía hai tà. Toàn bộ phần tà, gấu áo được khâu gập dấu mép vải.

Về trang phục nam giới áo mặc thường ngày là cánh ngắn tứ thân, hai bên nẹp áo đính hàng cúc vải gồm 7 khuy (gồm có khuy đơn và khuy kép), cổ tròn, dáng cổ tàu, chân cổ cao khoảng 2cm, 2 túi ở vạt dưới, tay áo rộng vừa phải. Quần kiểu đứng chéo chân què, cạp quần may rộng kiểu cạp lá tọa, khi mặc vắt mối về phía trước rồi dùng dây vải thắt lại cho chặt

trang phục dân tộc Nùng Inh

Trang phục truyền thống nam người Nùng Inh

Về cơ bản trang phục truyền thống của người Nùng Inh chỉ có sự khác nhau đôi chút về tuổi tác, giới tính. Đồng bào không có quần áo riêng để mặc vào những dịp đặc biệt như lễ tết, hội hè mà chỉ có một loại quần áo chung.

Y phục nam giới tương đối giản dị về màu sắc, kiểu cách và không dùng hoa văn trang trí bao gồm áo cánh 4 thân và quần. Áo cánh 4 thân được cắt may theo kiểu xẻ ngực, cổ tròn, không cầu vai nhưng có một mảnh vải đệm quanh cổ hình lá sen rộng. Tà áo xẻ cao có hàng cúc vải kép; bên dưới gần gấu áo có hai túi nhỏ, hình chữ nhật, không có nắp. Áo được khâu hơi bó vào người, chiều dài áo chỉ qua cạp quần một chút.

Quần thường dài tới mắt cá chân được cắt theo kiểu quần đũng chéo hay còn được gọi là kiểu quần chân què. Kiểu quần này có đũng rộng vừa phải, phần cạp quần rộng khoảng 12 cm -14 cm, không có chỗ để luồn dải rút mà khi mặc người ta vận búi về phía trước rồi buộc dây vải phía ngoài.

Áo của phụ nữ Nùng Inh có cổ tròn, xẻ ngực, nẹp và gấu áo rộng, hai túi nhỏ ở vạt trước, cài một hàng cúc vải ở nẹp áo. Hoa văn trên cổ áo là những họa tiết hình vuông, hình quả trám, xếp thành hình tam giác liên kề nhau. Cổ áo trang trí bằng những mảnh vải nhiều màu sáng nhưng màu chính vẫn là màu chàm, cài một hàng cúc bằng nút vải bên nách phải. Áo nữ cũng được may xẻ tà ở hai bên sườn giống như áo nam. Quần của phụ nữ Nùng Inh phổ biến là quần lá tọa dài chấm gót chân.

Làm thổ cẩm dân tộc Nùng

Sau khi dệt những mảnh vải bằng khung cửi gỗ, người Nùng lấy thân và lá cây chàm về ngâm vào chum nước khoảng một tháng cho đến khi nhàu nát. Sau đó lọc lấy nước rồi trộn thêm một ít vôi, nhân hạt đào phai giã nát tạo thành hỗn hợp nước màu xanh lam đậm hay còn gọi là màu chàm.

Xưa kia, việc thêu thùa với con gái người Nùng rất được coi trọng. Nhìn vào từng đường kim mũi chỉ có thể biết được đâu là cô gái khéo léo, đảm đang. Khi về nhà chồng họ sẽ mang theo chăn, gối tự làm và coi đó như “của hồi môn” cho hạnh phúc lứa đôi. Hoa tiết thổ cẩm được phối hợp giữa nhiều màu chỉ, thêu riêng từng màu. Tất cả họa tiết thổ cẩm đều được thêu tay trên nền vải chàm truyền thống. Đó là sự cách điệu họa tiết hình hoa lá, mặt trời...

Trên những chiếc áo chàm, phần khuy áo được làm thủ công, đây là công đoạn mất nhiều thời gian nhất. Phải tốn hơn 3 ngày mới khâu xong hàng khuy áo đều đặn, đẹp mắt. Tất cả họa tiết thổ cẩm được thêu trên nền vải chàm, họa tiết đối xứng.

Trang phục dân tộc Nùng trong các lễ hội

Trang phục truyền thống dân tộc Tày

Người Tày có tỷ lệ 36,1% dân số tỉnh Lạng Sơn, là dân tộc có tỷ lệ cao thứ hai, sinh sống dọc khắp tỉnh. Hiện nay ở Lạng Sơn chỉ có một nhóm dân tộc Tày duy nhất. Trang phục của người Tày tuy giản dị nhưng rất đẹp với màu chàm là màu đặc trưng. Những bộ trang phục truyền thống của người Tày được làm bằng vải sợi bông được dệt từ chính đôi bàn tay khéo léo của thiếu nữ Tày. Vải được nhuộm kỹ công để tạo nên màu chàm ánh xanh hoặc ánh tím hồng đậm thắm. Đến với Xứ Lạng vào dịp đầu xuân, không khó để du khách có thể bắt gặp hình ảnh người Tày trong trang phục áo chàm truyền thống đi cấy hội.

Trang phục phụ nữ Tày

Người phụ nữ Tày rất coi trọng trang phục. Từ khi trở thành một thiếu nữ cho đến khi cao tuổi, bộ trang phục truyền thống của dân tộc luôn đi liền với người phụ nữ. Trang phục truyền thống của phụ nữ Tày được thể hiện từ khăn vấn đầu, vòng đeo cổ, hài và tà áo...

Khăn vấn đầu của người phụ nữ Tày được làm thành một vòng tròn vừa với đỉnh đầu, bên ngoài có đội thêm một dải khăn vải. Khi đội sẽ gấp chéo khăn vuông lại, thắt mũi khăn về phía sau. Cách đội khăn như vậy không làm nổi hình “mỏ quạ” trước trán như cách đội khăn củ người Kinh.

Áo truyền thống của phụ nữ Tày thường được làm từ vải chàm, không thêu trang trí. Áo có hai loại: Áo cánh ngắn (sửa còm) thường được mặc khi ở nhà hoặc khi đi làm. Áo dài năm thân (sửa lý), thân và ống tay hẹp, có eo, tà áo xẻ đến hông, gấu áo dài qua gối thuận tiện cho việc đi lại nhưng vẫn giữ được nét duyên dáng, kín đáo. Áo được cài bằng khuy đồng chéo sang nách bên phải. Dây lưng làm bằng vải cùng màu, được quấn 3 vòng quanh eo, thắt lớp bụng lưng phía sau tạo nên nét mềm mại, quyến rũ.

Quần và váy: Quần được may dài chấm gót, cặp quần may kiểu lá tọa. Váy được may khép kín, thân váy không có hoa văn trang trí, gấu váy được may đắp thêm dải vải đỏ, lộ ra một chút khi bước đi. Tuy nhiên, từ thế kỷ XIX đến nay, váy ít được sử dụng hơn quần.

Hài của phụ nữ Tày cũng đồng nhất màu với áo và váy. Hài được khâu bằng vải nhuộm chàm hoặc vải nhung có thêu lên hoa văn đường thỏ cặm nhỏ và những ngôi sao nhỏ nhiều màu.

Tôn lên vẻ đẹp váy, áo của phụ nữ Tày còn nhờ vào sự độc đáo của những bộ trang sức. Trang sức phụ nữ Tày đơn giản song có đủ các chủng loại cơ bản như vòng cổ, vòng tay, vòng chân, xà tích... Quan trọng nhất là vòng cổ của người phụ nữ. Đó là một chiếc vòng bạc trắng to được đeo ở cổ nổi bật trên nền vải chàm.

Trang phục NAM GIỚI DÂN TỘC TÀY

Trang phục nam giới được làm từ vải nhuộm chàm, áo và quần đồng màu. Quần chân què, đũng rộng, cạp lá tọa, áo ngắn cũng may năm thân, cổ đứng. Áo dài nam được cắt may như cái áo ngắn nhưng vạt áo được may trùm quá đầu gối. Ngoài ra, còn có thêm áo 4 thân, đây là loại áo xẻ ngực, cổ tròn cao, không cầu vai, xẻ tà, cài cúc vải và có hai túi nhỏ ở phía trước.

Cộng đồng dân tộc Dao ở tỉnh Lạng Sơn có tỷ lệ khoảng 3,6% dân số toàn tỉnh. Bao gồm 4 nhóm là Dao Lù Gang, Dao Đỏ, Dao Thanh Y và Dao Lù Đàng. Từ xưa đến nay, người Dao luôn giữ được những nét bản sắc văn hoá dân tộc rất riêng và độc đáo của mình - Một nền văn hoá Dao thuần tuý, không pha trộn.

Trang phục của phụ nữ Dao chính là những tác phẩm nghệ thuật rực rỡ, tinh tế, chuyển tải quan niệm về vũ trụ, về nhân sinh của cộng đồng thông qua các hoa văn, họa tiết thêu, in trên đó. Mỗi nhóm (ngành) Dao đều có trang phục riêng, được thêu dệt rất cầu kỳ. Những người mẹ, người bà dân tộc Dao thường dạy cho con gái mình biết thêu thùa từ bé. Những thiếu nữ Dao phải tự mình làm ra bộ trang phục đẹp nhất để mặc trong mùa lễ hội hay bộ trang phục cô dâu để mặc trong ngày trọng đại nhất của cuộc đời mình.

Trang phục truyền thống dân tộc Dao

đan tộc Dao **Lù Gang Mẫu Sơn**

Bộ trang phục của phụ nữ Dao Lù Gang ở Mẫu Sơn rất đặc sắc, sắc sỡ. Vào dịp Tết Nguyên Đán hàng năm, các thiếu nữ Dao ngồi vắt vẻo giữa lưng chừng đồi thi đua nhau thêu áo mới. Họ thêu cặm cũi hàng tháng trời mới hoàn chỉnh một bộ quần áo. Quần áo Dao được thêu bằng sợi chỉ màu, những hoạ tiết chủ yếu như hình con chim, cây thông được thêu một cách dứt khoát và khéo léo. Trang phục của người Dao thường được dệt bằng chất liệu sợi gai, sợi bông được pha trộn màu sắc hợp lý và dệt bằng thủ công. Phụ nữ Dao mặc áo dài bốn thân bỏ tà trước ngực. Bên trong áo có yếm thêu hoa văn, gắn các ngôi sao bằng bạc và trang trí bằng hạt cườm kèm với thắt lưng màu trắng thêu hoa văn đen hình cành cây. Bên hông đeo dây xà tích bằng bạc. Đầu đội mũ hình mái nhà, quấn quanh mũ bằng dây hạt cườm đủ màu sắc. Tai đeo khuyên to bằng bạc.

Trang phục đàn ông người Dao đơn giản hơn nhiều. Đầu đội khăn xếp, áo thường là màu đen, có đính các tua chỉ ngũ sắc để trang trí. Quần ống rộng buộc nèo bằng sợi dây gai có đồng xu để giữ.

Vạt thân áo trước (lùi sam) được nẹp thêm vải thêu hoa văn sắc nét gọi là “lùi leng” gồm có hoa văn hình: hạt dưa (quả nghim, quây hang), cành cây (đăng gò), hoa, quả (pằng, pâu).

Yếm (lui ton) là một mảnh vải nhuộm chàm thêu hoa văn như: Cành cây (đăng gò), nọ (chim), cần ton (người), hoa, quả (pằng, pâu), đính thêm 3 ngôi sao cầu lồi và một ngôi sao to ở chính giữa bằng bạc.

Trang phục đám cưới *dân tộc Dao*
Lù Gang Mẫu Sơn

Trang phục dân tộc

Dao Lù Gang Mẫu Sơn

trong lễ Cấp Sắc

Trang phục dân tộc Dao Thanh Y

Người Dao Thanh Y ở huyện Đình Lập, Lạng Sơn có trang phục truyền thống của cả nam và nữ đều mang màu đen chủ đạo và gần như không có các họa tiết thêu ở phần thân áo. Tuy nhiên, việc kết hợp khéo léo giữa khăn, mũ, áo, yếm, váy, quần, xà cạp, đồ trang sức... lại tạo nên một bộ trang phục nữ giới người Dao Thanh Y vô cùng đẹp rực rỡ xen lẫn với vẻ duyên dáng, đầm thắm.

Phụ nữ Dao Thanh Y thường để tóc dài, rẽ ngôi giữa, vấn tóc xung quanh đầu rồi đội một cái mũ nhỏ. Mũ được làm bằng loại gỗ nhẹ, hình trụ tròn, đường kính miệng khoảng 18-20cm, đáy 15-18cm, cao khoảng 10-15cm, được bọc bằng vải nhuộm chàm đen, khi đội úp phần miệng vào đầu. Đỉnh mũ có đính ngôi sao bằng bạc 12 cánh, xung quanh thành mũ đính những miếng bạc hình tròn, sát nhau thành hai hàng song song.

Áo dài là loại áo tứ thân, dài đến gối, xẻ giữa; viền cổ áo có thêu hoa văn bằng chỉ màu; hai tà trước vắt chéo nhau, tà trước bên phải cắt ngắn ngang hông, tà bên trái có khi thả dài, khi lao động sản xuất vắt ngắn dắt vào dây lưng cho bằng tà bên phải, viền áo trang trí màu đỏ hoặc vàng; cổ áo và tay áo thêu hoa văn: hình sao, hình người, hình sóng nước, cây thông, chữ thập ngược... ống tay áo may giáp nối, gấu tay màu đỏ; ở giữa thân sau áo có thêu. Nẹp, gấu, vạt áo được thêu trang trí bằng chỉ màu. Áo không cài khuy nên khi mặc được vắt chéo hai vạt rồi buộc thắt lưng ra ngoài.

Yếm hình vuông, mỗi chiều 30cm, bằng vải màu chàm. Nửa trên của yếm đắp vải đỏ, đen và mảnh hoa văn đã được thêu sẵn. Dây lưng dài hai sải, rộng khoảng 6-8cm, dệt bằng chỉ màu. Quần thuộc quần chân què, chỉ dài tới ngang đùi, ống hơi hẹp, dưới gấu không thêu, đứng rộng có thể cử động thoải mái.

Xà cạp làm bằng vải màu chàm không có hoa văn trang trí. Dây buộc xà cạp dệt bằng chỉ có các họa tiết đơn giản. Một đầu dây được đính các chuỗi hạt cườm và có tua dài.

Ngoài trang phục chính, người phụ nữ Dao còn dùng đồ trang sức làm cho bộ trang phục của mình thêm sang trọng: vòng cổ, nhẫn, túi ăn trầu, các đồ trang sức bằng bạc hình bán cầu, hình sao 8 cánh.

Trang phục dân tộc Dao Lù Đàng

Dao Lù Đàng hay còn được gọi là cóóc mần. Trong tiếng dân tộc Dao, Lù Đàng có nghĩa là “trước”, Lù Gang có nghĩa là “sau”, chỉ thời gian di cư đến Việt Nam. Trang phục người Dao Lù Đàng đã tồn tại từ rất lâu đời và đều được làm thủ công hoàn toàn bởi người phụ nữ. Họ tự khâu, thêu những bộ quần áo của mình và người thân trong gia đình. Vì vậy trang phục của người Dao có những đặc điểm rất riêng so với các dân tộc khác để thích nghi với điều kiện khí hậu, thời tiết vùng núi cao.

Một bộ trang phục hoàn chỉnh của phụ nữ Dao Lù Đàng gồm: áo, yếm, thắt lưng, quần, xà cạp, khăn mũ cùng đồ trang sức bằng bạc... Hiện nay, trang phục nữ Dao Lù Đàng tại Lạng Sơn vẫn được những người cao tuổi sử dụng, lưu giữ và trao truyền, đa dạng về các họa tiết hoa văn trang trí.

Trang phục dân tộc Dao Đỏ

Nếu một lần được hòa mình vào đám cưới của người Dao Đỏ huyện Tràng Định, tỉnh Lạng Sơn, du khách sẽ cảm nhận được niềm vui từ cô dâu, phù dâu, chú rể và đoàn đi rước dâu khi khoác trên mình bộ trang phục truyền thống.

Dân tộc Dao Đỏ chỉ có khoảng 1% tỷ lệ dân số trên toàn tỉnh Lạng Sơn. Tuy nhiên, Bộ trang phục truyền thống của phụ nữ dân tộc Dao Đỏ luôn để lại ấn tượng cho bất cứ ai được nhìn dù chỉ một lần. Bộ trang phục được trang trí bằng nhiều hoa văn phong phú đẹp mắt với màu sắc cơ bản là chàm, đỏ, trắng. Mỗi bộ trang phục đều được các thiếu nữ Dao Đỏ gửi gắm cảm xúc, tâm tư tình cảm thể hiện qua kỹ thuật thêu độc đáo và sự kết hợp khéo léo giữa các hoa văn trên nền vải chàm.

Một bộ trang phục đầy đủ của phụ nữ người Dao Đỏ bao gồm: Khăn, mũ, áo, yếm, quần, dây lưng. Áo được cắt may từ vải nhuộm chàm, họa tiết hoa văn trên áo tập trung chủ yếu ở phần ngực và phần cổ áo với 2 màu chủ đạo là màu đỏ và màu trắng, nẹp cổ liền với nẹp ngực được thêu kín các họa tiết, cửa tay áo được thêu bằng chỉ xanh, vàng.

Điểm nhấn của bộ trang phục phụ nữ Dao Đỏ là chiếc mũ đội đầu và chuỗi quả bông len màu đỏ trên ngực áo, chuỗi bông len màu đỏ trên ngực áo mang ý nghĩa của sự sung túc gia đình và giúp bản thân có được sức khỏe tốt. Mũ đội đầu được thêu kín các họa tiết màu đỏ và trắng.

Dây lưng cũng được thêu thùa công phu với nhiều hoa văn cầu kì và được đính kèm nhiều chuỗi hạt cườm với đủ các màu sắc sặc sỡ quấn quanh vòng eo người phụ nữ.

Trang phục của nam giới Dao Đỏ có phần đơn giản hơn nữ giới. Gồm khăn đội đầu, áo ngắn và quần, khăn đội màu chàm. Áo ngắn, cổ tròn, mở ngực. Quần được may ống rộng, đai quần được giữ bằng chun để tiện hơn trong đời sống sinh hoạt thường ngày.

Dân tộc Mông có dân số ít người nhất ở Lạng Sơn, có tỷ lệ khoảng 0,2% dân số toàn tỉnh, sinh sống chủ yếu ở các huyện Tràng Định và Bắc Sơn với hai nhóm chính là dân tộc Mông Đen và Mông Trắng. Tại huyện Bắc Sơn đồng bào dân tộc Mông Trắng sinh sống tại 02 xã là Nhất Hòa và xã Nhất Tiến. Tại huyện Tràng Định: đồng bào dân tộc Mông Đen sinh sống tại xã Cao Minh và xã Khánh Long. Tuy là cộng đồng dân tộc ít người nhất tỉnh nhưng đồng bào dân tộc vẫn tạo cho mình những nét rất riêng, độc đáo trong trang phục truyền thống.

Trang phục dân tộc Mông

Trang phục phụ nữ Mông đen

Bộ trang phục của phụ nữ Mông đen mang nét rất đặc biệt với chiếc váy gấp ly đều tăm tắp và xòe rộng. Hình ảnh những cô gái cô gái Mông đen xúng xính trong những bộ váy áo dung đưa theo nhịp bước trên đường xuống chợ phiên gợi lên hình ảnh vui tươi, rộn ràng... Trang phục của người Mông đen được thiết kế hết sức cầu kỳ, sắc sảo, nổi bật bởi những đường nét hoa văn, họa tiết được thêu rất tỉ mỉ trên khăn và váy, áo của họ.

Trang phục phụ nữ

Mông Trắng

Trang phục của phụ nữ Mông Trắng mang nét chung của người Mông, được thiết kế cầu kỳ với màu sắc sặc sỡ, nổi bật trên gam màu xanh cổm, được đính nhiều hạt cườm óng ánh.

Áo của phụ nữ Mông Trắng Lạng Sơn là áo tứ thân, xẻ ngực, không cài cúc, mà thay vào đó là hai nẹp áo được trang trí hoa văn sặc sỡ, kéo dài từ cổ xuống hết đến thân áo, thân áo được xẻ tà cao đến gần nách, hai bên tà áo màu trắng được người ta trang trí bằng cách thêu hay ghép bằng vải màu, tạo cho người mặc không bị cảm giác chật, bó. Hai cánh tay may rộng, hai cổ tay được trang trí màu xanh. Với cách trang trí hoa văn như vậy, nên tuy dùng nhiều màu sắc sặc sỡ nhưng người ta vẫn có được cảm giác cân đối hài hòa.

Váy của phụ nữ Mông Trắng là loại váy kín, có màu đen hoặc màu trắng, nhiều nếp gấp, rộng, khi xòe ra có hình tròn, trên váy đính nhiều hạt cườm đủ các màu sắc sỡ. Váy được mang trên người với chiếc thắt lưng vải được thêu hoặc đính nhiều hạt cườm trang trí ở đoạn giữa. Khi mặc váy thường mang theo tạp dề. Tạp dề mang trước bụng phủ xuống chân là “giao thoa” giữa miếng vải hình tam giác và chữ nhật; phần trang trí hoa văn là miếng vải hình tam giác cân phía trên, miếng hình chữ nhật là màu đen, kích thước tùy vào độ khéo léo và thẩm mỹ của mỗi người.

Chiếc khăn của phụ nữ Mông Trắng không thêu hoa văn mà chỉ là một tấm vải kẻ, họ thường quấn khăn quanh đầu thành nhiều lớp, tạo thành vành khăn cao trên đầu, trên to, dưới thon. Mối khăn bỏ thông phía trái.

Trang phục phụ nữ Mông Trắng còn có xà cạp quấn chân, với gam màu đen của sắc chàm. Đồ trang sức Mông Trắng chủ yếu là vòng tay, vòng cổ bằng bạc.

Trang phục dân tộc Sán Chỉ

Trang phục của người Sán Chỉ mang nét mộc mạc, đơn giản nhưng vẫn toát lên được vẻ độc đáo riêng biệt. Trang phục của cả nam và nữ đều do đôi tay khéo léo của người phụ nữ Sán Chỉ làm ra từ khâu dệt vải, nhuộm màu cho đến cắt may.

Người phụ nữ Sán Chỉ thường mặc bộ quần áo chàm truyền thống, áo đi theo cặp: Áo trong thường thường là áo sáng màu, áo ngoài là áo chàm có 5 thân khuy cài bên nách phải dài ngang đầu gối, quần cắt theo kiểu quần chân què, đứng chéo. Người phụ nữ Sán Chỉ thường vấn tóc, đội khăn màu đen khi mặc trang phục truyền thống và kèm theo các phụ kiện như: Vòng cổ, vòng tay bằng bạc. Vào những ngày lễ, tết mỗi cô gái Sán Chỉ đều khéo léo kết hợp những chiếc thắt lưng làm bằng lụa với nhiều màu sắc khác nhau sao cho phù hợp với trang phục của mình.

Trang phục nam của người Sán Chỉ mang vẻ khoẻ khoắn. Áo nam là loại áo cánh ngắn tứ thân, hai bên nẹp áo đính hàng cúc vải gồm 5 khuy, áo có 2 túi nhỏ ở 2 vạt trước. Quần dài đến mắt cá chân, cạp rộng bản, được làm từ một miếng vải trắng may đính vào thân quần, ống quần rộng để thuận lợi cho việc leo núi đồi.

Trang phục dân tộc Cao Lan

Cộng đồng dân tộc Cao Lan trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn có khoảng 2000 người chủ yếu sinh sống tại xã Thiện Tân, huyện Hữu Lũng, tỉnh Lạng Sơn. Trang phục truyền thống của dân tộc Cao Lan đã có từ lâu đời, được gìn giữ, lưu truyền qua nhiều thế hệ tại địa phương, mang những nét độc đáo và được coi là dấu hiệu nhận biết của người Cao Lan khi nhìn vào nữ phục của cộng đồng dân tộc Cao Lan.

Trang phục nữ truyền thống của dân tộc Cao Lan không có nhiều đường nét thêu thùa sắc sỡ. Chiếc áo thân dài được cắt nối khá cầu kỳ bởi 5 mảnh vải, màu sắc chủ đạo là màu chàm. Vạt áo dài đến ngang bắp chân của người mặc tạo nên độ uyển chuyển trong bước di chuyển của người phụ nữ. Mặc kèm với chiếc áo là chiếc váy màu chàm được may hơi xoè phía dưới giúp người mặc đi lại được dễ dàng hơn. Thắt eo của trang phục là dây lưng, được thắt ôm khít lấy eo rồi buông dài xuống phía trước.

Hiện nay, cộng đồng dân tộc Cao Lan ít mặc trang phục truyền thống trong đời sống hàng ngày. Những bộ trang phục truyền thống của người Cao Lan thường được sử dụng trong những dịp lễ tết hoặc dịp đặc biệt trong năm.

Nhà trình tường dân tộc Nùng Lạng Sơn

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP TRANG PHỤC CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ TỈNH LẠNG SƠN

CHỈ ĐẠO NỘI DUNG

Nguyễn Phúc Hà - Giám đốc Sở VH&TT&DL Lạng Sơn

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN

Trần Bích Hạnh

Giám đốc Trung tâm Thông tin Xúc tiến Du lịch Lạng Sơn

BIÊN TẬP

Nguyễn Minh Đức, Nguyễn Thị Thu Thảo

ĐÓNG GÓP NỘI DUNG

Nông Đức Kiên, Hà Ngọc Minh, Nguyễn Thị Thắm,
Đỗ Trí Tú, Hoàng Văn Định, Vi Thị Hà

TÁC GIẢ ẢNH

Nguyễn Minh Đức, Lưu Minh Dân, Nguyễn Sơn Tùng,
và ảnh tư liệu của Bảo tàng tỉnh Lạng Sơn

THIẾT KẾ, CHẾ BẢN: VIETSUN JSC

www.facebook.com/Group/VietnamTIPC

Hotline: 0913 598 333

*In 500 quyển, khổ 20cm x 26,5cm, tại DN In tư nhân Hà Phát. Địa chỉ số 6 Ngọc Hà, Ba Đình,
Hà Nội. Giấy phép xuất bản số: 60/GP-STTTT do Sở Thông tin - Truyền thông tỉnh Lạng Sơn
cấp ngày 08/11/2021. In xong và nộp lưu chiểu tháng 12/2021.*

Ảnh bìa 1: Trang phục truyền thống dân tộc Dao Lù gang Mẫu Sơn - Ảnh: Nguyễn Sơn Tùng

Ảnh bìa 4: Giữ gìn nghề dệt truyền thống dân tộc Nùng - Ảnh: Nguyễn Minh Đức

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP

Trang phục các dân tộc thiểu số **TỈNH LẠNG SƠN**

TRUNG TÂM THÔNG TIN XÚC TIẾN DU LỊCH TỈNH LẠNG SƠN

Địa chỉ: Khán đài A SVĐ Đông Kinh, đường Bà Triệu, phường Vĩnh Trại, thành phố Lạng Sơn, tỉnh Lạng Sơn - Điện thoại: (0205) 3 776 566

Xuất bản phẩm không bán